

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4098/2019
24.06.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ и ВВ, свих из ..., чији је заједнички пуномоћник Желимир Џамбић, адвокат из ..., против туженог "ГГ"..., чији је пуномоћник Мирослав Тешић, адвокат из ..., са умешачем на страни туженог Компанијом "Дунав осигурање" а.д.о., Главна филијала осигурања ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 4788/18 од 10.05.2019. године, у седници већа одржаној дана 24.06.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 4788/18 од 10.05.2019. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужилаца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ужицу П 384/18 од 25.06.2018. године одбијен је, као неоснован, тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцима, на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због нарочито тешког инвалидитета блиског лица - члана породице, исплати износе од по 501.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате и обавезани су тужиоци да туженом на име трошкова поступка солидарно исплате износ од 250.907,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 4788/18 од 10.05.2019. године, првостепена пресуда је преиначена тако што је тужбени захтев усвојен, обавезан је тужени да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ од 729.260,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, а одбијен је, као неоснован, захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013- УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1, у вези члана 383. ЗПП на коју се ревизијом заправо указује.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Основног суда у Ужицу К 30/13 од 01.09.2014. године окривљена ДД (запослена код туженог) оглашена је кривом због извршења кривичног дела тешко дело против опште сигурности из Кривичног законика и осуђена на казну по закону. Ово због тога што је 26.04.2011. године, у погону туженог, као одговорно лице - возач ..., поступила супротно члану 3. писаног Упутства за безбедан рад код туженог, односно кретала се ... непрописно крајњом левом страном саобраћајнице, намењеном за кретање запослених пешака, којом се у том тренутку кретао оштећени ЂЂ (супруг и отац тужилаца). Том приликом је ... са леђа ударила оштећеног, који је пао на тло, а потом је предњим левим точком ауто-... дошло до контакта са левом ногом оштећеног (стопала и потколенице), који је услед тога задобио тешку телесну повреду са тешком последицом за телесни интегритет оштећеног у форми губитка важног дела тела леве потколенице и то у виду непотпуне ампутације леве потколенице.

Оштећени ЂЂ рођен је ... године, а по занимању је ... и у моменту задобијања повреде је био на свом радном месту. Решењем Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање утврђен му је потпуни губитак радне способности као последица повреде на раду почев од 06.08.2013. године и остварио је право на инвалидску пензију почев од 01.04.2014. године. Није остварио право на туђу негу и помоћ, а са тужиоцима - супругом и двоје деце, која привремено бораве у ..., живи у породичној кући у

Из налаза и мишљења вештака медицинске струке - хирурга, ортопеда и неуропсихијатра, датог на основу прегледа тужилаца и целокупне медицинске документације утврђено је да је оштећени критичном приликом задобио тешку телесну повреду у виду конквасације--здробљавања леве ноге у пределу доњег дела потколенице, скочног зглоба и стопала, са више фрагментарних прелома костију наведене регије и кидања кожног мишићног ткива. Истог дана упућен је у Клинички центар Србије у Ургентни центар, где је оперисан, а због природе повреде лечен је на Одељењу инфекције коштаног система у више наврата, као и у Одељењу микрохирургије.

Лечење оштећеног је трајало две године и три месеца, од чега је 18 месеци провео у болници, за које време је због сталних компликација и погоршања здравственог стања 16 пута оперисан, што је резултирало ампутацијом леве

потколенице 2013. године. Хола отежано уз помоћ потколене протезе и пара долактних штака, уз видљиву нестабилност при ходу. Протезу може да користи само два сата у току дана, јер испод самог колена не постоји патрљак довољне дужине, па је неподесно њено постављање, а сваки пут када је скида и ставља у томе му помажу чланови његове породице. Рана и даље цури и влажи због гноја који из ње излази, због чега се и даље превија и болно је осетљива са спољашње стране оперативног ожиљка.

Као последица повређивања оштећеном је умањена животна активност 65%, јер не може сам да спрема храну, да одржава хигијену, да вози бицикл, шета са члановима породице, да игра, да се бави хобијем који захтева употребу обе ноге и сл. Не може сам да се тушира и мора имати помоћ чланова породице свакодневно приликом одласка до купатила, око свакодневне медицинске помоћи у превиијањима ноге и обезбеђивања медицинских препарата и лекова које користи.

У току процеса лечења код оштећеног је дошло до развоја депресивног поремећаја који је директно везан за претрпљену повреду, упркос антидепресивној-антипсихотичној терапији коју пије. Код њега је утврђена трајна промена личности (...) односно поремећај личности после катастрофичног или пролонгираног стреса. Његов живот као и живот чланова његове породице се значајно променио, не само због губитка леве потколенице, већ и развоја душевног обољења.

Према усаглашеном налазу и мишљењу вештака код оштећеног постоји нарочито тежак инвалидитет када се имају у виду трајне и непоправљене тешке физичке и психичке промене, а постоји и наруженост тешког степена, због губитка дела екстремитета, што нарушава комплетан естетски изглед. Код оштећеног постоје такве промене на телу које код других лица могу изазвати гађење, аверзију и друге негативне емоције у неким животним ситуацијама, уколико није покривен патрљак.

Пре повређивања оштећени је био стуб куће, добар супруг и родитељ. Током трајања овог поступка његово здравствено стање се није побољшало, већ напротив оно се погоршава због чега је предложена поновна операција. Психичко здравље оштећеног и даље није добро, користи лекове за смирење, депресиван је, ни са ким се не дружи, што је супротно његовом понашању пре повређивања.

Тужила АА је супруга оштећеног. У време његовог болничког лечења редовно га је обилазила, неговала, помагала здравственим радницима у одржавању хигијене и организовала његов одлазак у Београд на лечење. Запослена је, а након радног времена и у нерадним данима супруга код куће негује и брине о њему, тако што му припрема храну, помаже да се обуче, купа га, води га до купатила да обави физиолошке потребе. Када је на послу оштећени остаје сам код куће и једе храну коју му она припреми и сам одлази до купатила и WC-а, уколико га не боли нога. Ради обављања физиолошких потреба користи помагала гуску и лопату, које супруга припреми и остави поред њега, а када се врати са посла испразни и очисти наведена помагала.

Тужилац ББ, син оштећеног, се у време повређивања оца спремао за факултета у ..., обилазио је оца на лечењу у Београду два пута месечно. Тешко је поднео очево здравствено стање, посебно сазнање да ће оцу бити ампутирана нога, а и данас му је тешко да гледа преостали неампутирани део очеве ноге и протезу, због чега доста пати. Основне студије и мастер завршио је у године, живи у ... и тражи

посао, а код оца у ... одлази повремено када помаже мајци у обављању кућевних и пољопривредних послова.

Тужиља ВВ, ћерка оштећеног је у време повређивања оца била стара ... година и похађала је ... годину гимназије. Због штетног догађаја није ишла у школу седам до десет дана, тешко јој је пала чињеница да је оцу ампутиран део ноге, због чега је плакала и патила када је видела како изгледа преостали део ноге и протеза. Након завршене гимназије уписала је ... факултет у ... године и налази се на ... години студија, с тим што сада факултет сада похађа у Тешко јој је било што је отац није посећивао на студијама, а што би сигурно чинио да се није догодио штетни догађај. Када дође кући отац претежно лежи, није у могућности да било шта ради, а она помаже својој мајци у преврљању ране, помаже оцу да се обуче, да се окупа. Због свега што преживљавају као породица и сама има психичких проблема, због чега и данас иде код психолога.

Тужиоци због физичког и психичког стања супруга и оца од дана његовог повређивања и даље трпе психичке болове, повећана је њихова психичка напетост и поремећена им је психичка равнотежа. Супруга је свакодневно ангажована око помоћи оштећеног да брине о себи, а деца оштећеног су, када год дођу из ... у породичну кућу, ангажовани и око помоћи оцу и око послова у кући и пољопривреди које је он раније обављао, јер он то више не може да чини. Повређивање и последице повређивања оштећеног су довеле до патње тужилаца, а нарушена је породична атмосфера и срећа.

На овако утврђено чињенично стање, првостепени суд је применом члана 201. став 1. Закона о облигационим односима оценио да се повреде настале код оштећеног ЂЂ не могу подвести под „нарочито тежак инвалидитет“ због чега је тужбени одбио, као неоснован. Према датим разлозима, целокупни телесни животни интегритет оштећеног услед задобијених повреда није нарушен, јер он може да обавља основне животне функције: да чује, види, говори, једе, седи, хода уз помоћ помагала, а поред наведеног код њега не постоје такве спољашње манифестације и телесна оштећења која би код других људи изазвала страх, гађење, згражавање и другу негативну реакцију.

Насупрот становишту првостепеног суда, правилно је другостепени суд, на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, применио материјално право и првостепену пресуду преиначио тако што је тужбени захтев усвојио.

Према члану 201. став 3. Закона о облигационим односима, у случају нарочито тешког инвалидитета неког лица суд може досудити његовом брачном другу, деци и родитељима правичну новчану накнаду за њихове душевне болове.

Према искуству судско-медицинске праксе нарочито тешким инвалидом сматра се оно лице коме је телесни изглед тако нарушен да је оно фактички неспособно за обављање и основних животних функција, односно лице коме недостају поједини делови тела који су видљиви. Код оштећеног лица нарочито тешки инвалидитет доводи до ометања или потпуног прекида радног ангажовања или школовања, отежава социјалне и породичне односе, бављење рекреативним, културним и другим активностима, а битна претпоставка при одређивању нарочито тешког инвалидитета јесте да она, због изобличења тела, делује на социјално (пре свега породично)

окружење, изазивајући гађење, згражавање, нелагодност и тако изазива пре свега душевне патње брачног друга, родитеља деце или најближих сродника који живе у истом домаћинству.

Нарочито тежак инвалидитет је чињеница за чије утврђење је потребно стручно знање којим суд не располаже, због чега се постојање те чињенице нужно утврђује у склопу обављеног вештачења.

У конкретном случају, из усаглашеног налаза и мишљења судских вештака медицинске струке - доктора хирурга, ортопеда и неуропсихијатра је утврђено да код оштећеног ЂЂ постоји нарочито тежак инвалидитет, који представља уочљиве промене настале на телу оштећеног, а имајући у виду трајне и непоправљене тешке физичке и психичке промене које су настале као последица повређивања, да је остала наруженост тешког степена, због губитка дела екстремитета, што нарушава комплетан естетски изглед. У прилог томе говори и чињеница да је оштећеном као последица претрпљене повреде умањена животна активност 65%, да му је утврђен потпуни губитак радне способности због чега је остварио право на инвалидску пензију.

С тога је неоснована тврдња туженог, коју је истицао у току поступка, а коју понавља и у ревизији да је инвалидност оштећеног лаког степена и да не оправдава досуђење тражене накнаде штете.

Приликом одлучивања о постављеном тужбеном захтеву за накнаду нематеријалне штете у виду претрпљених душевних болова због нарочито тешког инвалидитета члана породице, поред утврђене чињенице да код члана породице постоји нарочито тежак инвалидитет, треба имати у виду и остале (субјективне и објективне) околности конкретног случаја, нарочито интензитет и трајање душевних болова које чланови породице оштећеног трпе.

У конкретном случају тужиоци живе у породичном домаћинству са оштећеним и од настанка штетног догађаја супруга свакодневно, а деца оштећеног кад год су у могућности да из ... дођу у породичну кућу, су физички ангажовани око бриге и неге оштећеног и уместо њега обављају све послове које он због трајних претрпљених повреда више није у могућности да обавља, тим пре што оштећени није остварио право на туђу негу и помоћ. Рана оштећеног и даље цури и влажи, болно је осетљива и тужиоци је и даље оштећеном превијају. Поред помоћи коју му свакодневно пружају око ране и обезбеђивања лекова, тужици улажу и физички напор око припремања хране, облачења, купања, вођења до купатила, пражњења и чишћења помагала која користи ради обављања физиолошких потреба, стављања и скидања протезе и др.

Због физичког и психичког стања свог оца и супруга, тужиоци свакодневно трпе психичке болове, повећана је њихова психичка напетост, а поремећена им је психичка равнотежа и само због чињенице да је члану њихове најуже породице тешко нарушен целокупни телесни изглед, јер му недостаје део тела, а због свеукупно преживљеног нарушена је породична атмосфера и срећа.

Код таквог стања ствари, по оцени Врховног касационог суда правилан је закључак другостепеног суда да је оправдано досуђење тужиоцима тражене правичне новчане накнаде по основу претрпљених душевних болова због нарочито тешког

инвалидитета члана породице као вид компензације за душевну бол и тугу коју трпе, у износима који су тражени тужбеним захтевом, јер се њима не погодује тежањама које нису спојиве са природом и друштвеном сврхом ове накнаде.

Из наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужиоцима не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизију није била нужна радња за одлучивање у ревизијском поступку, због чега је применом члана 165. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа-судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић